LETO IV. LJUBLJANA, 24. JULIJA 1926. ŠTEV. 33.

NAROČNINA ZA JUGOSLAVIJO ČETRTLETNO DIN 15 CELOLETNO DIN 60/ZA INOZEMSTVO JE DODATI POŠTNINO / OGLASI PO CENIKU / POSAMEZNA ŠTEVILKA PO DIN 1'50.
POŠT. ČEK. RAČ. 13.188

ORJUNA

VREDNIŠTVO IN UPRAVA V UČITELJSKI TIŠKARNI / ROKOPISI SE NE VRAČAJO / ANONIMNI DOPISI SE NE PRIOBČUJEJO / POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI
TELEFON ŠTEV. 906.

Orjunaši! V nedeljo, 1. avg. v Kranj k odkritju spomenika Velikega Kralja!

V album g. dr. Ninčiću.

V svojem imenitnem govoru ob priliki sprejetja beograjskih in konzularnih konvencij je dejal on. dr. Ninčić, med drugim tudi, da so zadnje čase ponehali italijanski napadi na našo zemljo. Reagirali smo že tedaj na to poučenost diplomata brez patosa. Danes pa imamo lepo priliko sporočiti mu zopet nov slučaj zaletavanja zemljelačnih fanfaronskih oficielnih krogov proti integriteti naše zemlje.

Koncem junija se je vršilo v Briksnu obmejno razvitje črnosrajčniškega prapora, katerega se je udeležil tudi vicegeneralni sekretar fašistovske stranke v Rimu sior Mazzolini. Možak je bil osebni zastopnik moža z železno pestjo in je govoril zbrani fašistovski množici dva zelo pomembna govora v katerih je dejal med drugim:

»Z bolestjo in hrepenenjem gledamo od Ancone proti drugemu bregu ki še ni naš. ki da mora postati naš.«

Ker pa je bil mnenja, da je spričo slepote najpopularnejšega jugoslovenskega zunanjega ministra govoril še preblago, je naknadno vstal zopet pri slovesnem banketu in dejal zbranemu omizju, kjer so se nahajali med drugimi tudi briksenški knezoškof. tridentinski prefekt Guadagnini, razni visoki vojaški dostojanstveniki še sledeče:

»V vseh smereh izven Brenerja še niso italijanske naravne granice niti zdaleka dosežene. Imperialistična Italija pa si bo znala te meje že preskrbeti. Corsica e nostra! (Vsi zbrani so ta hip vstali in vzklikali **»e nostra«.) Tunesia e nostra!** (Znova je zagrmel ves zbor **»nostra«), Nizza e nostra!** (Klici **»nostra«), »Dalmazia e nostra!«** (Udeležencev se je polastil po zadnjem klicu naravnost delirij in dvorana se je tresla klicev **»nostra« in »eviva Dalmazia«, »eviva Ragusa e Spalato«).**

Končal pa je sior Mazzolini to razvijanje oficielnega programa imperialistične politike fašistovske stranke z besedami:

»Gospod prefekt naj se nikar ne srdi radi moje odkritosrčnosti. Nisem mogel drugače. Kar leži v fašistovski duši, to mora na dan.«

Gospod prefekt je seveda lepo molčal in z njm tudi ostala oficielna Italija, ki nima niti besedice graje za tovrstne izpade njenih organov. Molčal bo seveda tudi on, dr. Ninčić, ki se čuti pač menda poklicanim samo tožariti orjunaške liste in delati na razpust Orjune, ne pa primerno reagirati na tovrstne bojne izjave fašistov, ki dovolj jasno pričajo, da se pripravlja v Italiji nova vojna, katera bo morda zapletla zopet ves svet v strašni požar gorja in nesreče.

Mala Srbija je znala pravočasno obveščati svet o preteči nevarnosti za svetovni mir, ki ga je rušila Avstrija. Velika Jugoslavija pa ne zmore raztolmačiti svetu, da živi v Italiji kasta vročekrvnih elementov, pijanih po iluzornih zmagah, žejnih boja in zmag nad jugoslovenskimi vitezi, ki so morali že itak žrtvovati 600.000 najboljših bratov in preko ene dvajsetpetine naše zemlje Italiji ter privoliti s krvavim srcem k amputaciji Slovencev.

Če se je hotelo kdaj Italiji osvajalne vojne, potem si jo poželi baš sedaj, ko sicer trdi mož z levinjo, da stopa Italija na pot miru. Spričo tehničnih priprav s katerimi razpolaga italijanska vojska na suhem in na morju, so fašistovski imperialisti trdno uverjeni, da bi bila taka vojna čisto kratka in absolutno uspešna. **Jugoslavija bi bila gotovo poražena in vržena na Dinare. kjer bi se morala, ker ne bi mogla niti živeti, niti umreti, predati na milost in nemilost Italiji.**

Tako vsaj danes računajo voditelji in inspiratorji fašistovskega imperializma, ki so postavili v zunanjo politiko Italije načelo. da tei ni potreba enakovrednih in enakopravnih zaveznikov nego samo vazalov in sužnjev.

J. T.

Prazne besede.

Nad celo zemljo leži težko breme skrbi. kolike bodo posledice težke in neprecenljive katastrofe. ki je prebridko zadela zakladnico Jugoslavije. Ni ga menda danes v tej zemlji več človeka. ki bi ne razmišljal o strašnih poročilih s poplavljenih predelov in skušal vsaj z dobro voljo ter mislijo pomagati trpečim bratom. Ostali so ob strani samo naši maziljeni narodni poslanci in molče motrijo, kakor sv. Lucije dedki. obupno borbo dela našega naroda. v katerem vidijo kvečjem priložostno sredstvo za agitacijo. Ker pa imajo časa na preostajanje, ubirajo zopet razglašene strune svojih suhih političnih programov in sanjajo o avtonomiji. federaciji in drugih tovrstnih pritiklinah. S svojo rimsko jezuitsko učenostjo se ti lumina mundi zaletavajo v nas in nam očitajo. da smo brezprogramski in brezvsebinski.

Ne zdi se nam umestno v trenutku, ko ječi polovica naroda v pretežki nesreči. posamezno pretresati snetljivo semenje abotnih glav jalovih naših praemiferantov. Potrebno pa se nam zdi staviti gnadljivim gospodom vprašanje. **da li imajo v svoji sredi moža ki bi nas mogel plemensko tako razdeliti. da bi bili vsi zadovoljni in da ne bi ostalo pri enem delu niti trohice nezadovoljnosti in bolj za izgublienimi soplemeniaki in radi odkršenja teritorija?** Potem. da li bi mogli tako razdeljeni njihovi narodi živeti svoje popolnoma samostojno gospodarsko in politično življenje ter se razvijati sporedno z ostalimi evropskimi narodi?

Tega Kolumbovega jajca naših separatistov pa se seveda ne sme tretirati s stališča onega **slovenskega penata-profesorja. ki trdi. da pripada vsakdo na prehodnem ozemlju k tistemu »narodu« s katerim čuti in s čimer absolutno pristanemo na nemško ali italijansko tezo o nemčurjih in lahonih.**

Prepričani smo le. da si blagi gospodje ne bodo belili politiranih temen s temi gordijskimi vozli. nego da bodo ostali pri svoji stari praksi čvekanja in varanja naroda z namišljenimi fantastičnimi izgledi. dokler jim bo pač hotel slediti. Gradili bodo i v naprej psevdoznanstvene hipoteze za dokaz upravičenosti svoje že osem let zgrešene politike. v stvar samo pa se ne bodo nikdar odkritosrčno poglobili. S tem pa stvari sami ne bodo prav nič škodovali. niti jo zavrli pri njenem pohodu navzgor h končni in popolni zmagi.

Jugoslovenstvo je danes matematična resnica. ki tvori edini gotovi in pravilni temelj Jugoslaviji. Pred njim se bo moralo ukloniti brezobzirno vse. ker ni samo čustvo ali gomila v sistem lepo nanizanih besedi nego resnoba življenja samega in vsakdanji kruh.

Jugoslovenstvo je danes na pohodu! Gorje tistemu. ki ne more doumeti. da mora s svojimi širokimi koncepcijami obieti vso zemljo od Gospe svete pa do Soluna ter za večno udušiti krike preteklosti. daljnih sanj. krvi zanosov srca in mozga vseh prebivalcev te široke zemlje.

Spoznali bodo to še tudi oni. ki danes pišejo epistule o brezvsebinskem Jugoslovenstvu in ki ne marajo na ljubo in ukaz tujega Rima odvreči zvijačno imputiranih starih programov separatizma in historičnih prav. **Spoznanje pa bo gotovo že prepozno. najsi nosilo njihova pridobitna podjetja že danes Jugoslovenske pridevke.**

A. V.

Odkritje spomenika Kralju Petru v Kranju.

Letos bo preteklo že osem let, odkar smo z navdušenjem pozdravili svobodo. Srbi. Hrvati in Slovenci, tlačeni dolga stoletja po sovragih. so vstali v zlato solnce svobode in začeli bratski graditi temelje širne, svobodne Jugoslavije.

Junaški krali Peter I. Veliki Karadjordjević je s hrabrimi srbskimi četami v bratski zvezi s hrvatskimi in slovenskimi legionarji zlomil trdovratni odpor sovražnih sil in z zmagovalnim pohodom ustvaril narodno državo.

Zato mu je mesto Kranj v znak spoštovanja. ljubezni in zahvale za neprecenljivi dar narodnega osvobojenja. z darili vseh slojev in strank celo Gorenjske postavilo trajen spomenik. ki naj priča še poznim rodovom o prevažnih narodno zgodovinskih dogodkih.

Ker bo ta dan sijajna narodna manifestacija naj pokaže vsakdo. ki občuduje dela kralja Petra. da je vreden do njem izvojevane svobode. s tem. da se tega slavlja udeleži.

Iz krogov uslužbencev kurilnice državnih železnic.

Zakon o osobju drž. prometnih naprav nam je poleg nedostatkov prinesel tudi marsikaj dobrega. Tako nudi možnost onim, ki v mladosti niso imeli prilike pridobiti si dovoljne izobrazbe, z naknadnim šolanjem si isto izpopolniti in tako doseči položaje, ki bi jih drugače ne mogli.

Kakor znano je priredilo Udruženje jugoslovanskih nac. železničarjev pretečeno leto par takih tečajev, s čijih pomočjo so si njih udeleženci izpopolnili svoje znanje ter pridobili pogoje potrebne za dosego III. uradn. kategorije. Kako so se ti tečaji vršili in kako polagali izpiti, pričajo zapisniki sestavljeni ob tej priliki.

Kakor je to stremljenje naših železničarjev po napredku, ki je le v korist službe in splošnosti za pozdravljati, vendar se je našlo par elementov in to takih, ki so v to najmanj poklicani, ki so ostali po preobratu na svojih mestih le vsled poznane prizanesljivosti uslužbencev in ki si sedaj drznejo iz zlobe ali zavisti omalovaževati korist teh tečajev ter z raznimi nekvalificiranimi izpadi izražati dvome nad vrednostjo pred zakonitimi komisijami položenih izpitov. Ni jim pa dovolj samo to, spravljajo se v svoji zlobi — nepoklicani — še na strokovnjake drugih obrti, hoteč jim z odrekanjem potrebne kvalifikacije in raznimi obrekovanji škodovati ter ovirati v napredku.

Povdarjamo, da se nismo ustrašili truda po končani službi pritrgati si čas počitka, da si z učenjem razširimo duševno obzorje, pa se tudi ne bomo ustrašili gotovim gospodom posebno iz kurilnice II. dati priliko, ako te govorice ne nehajo, da bodo njih resničnost dokazali pred sodiščem. Gospod H. in drugi! upamo da smo se razumeli! V ostalem Vam pa priporočamo, da se od bližje seznanite z vsebino službenega reda, ker po vsem Vašem dosedanjem delovanju ni opaziti znakov, ki bi kazali na to, da je naše priporočilo odveč. Ako to ne bo zadostovalo, bomo govorili drugod in jasneje.

Čuvajmo naše meje!

Naši poverjeniki in zaupniki z one strani zapadnih meja nas obveščajo, da pripravljajo naši sosedje razne ekspedicije v naše obmejne pokrajine. Sicer se bodo vršile pod najnedolžnejšimi naslovi, kot izleti in priprave za zbližanje Italije in Jugoslavije ter za izmirjenje obmejnih napetosti. Poznamo navade Italijanov in zato smo prepričani, da se za tem načrtom krijejo zopet kaki temni nameni, katere pa moramo Orjunaši kot verni in budni stražari naših meja brezobzirno onemogočiti. Opozarjamo zategadelj vse naše obmejne organizacije, da še podvoje svojo pažnjo napram vsem prihajajočim Italijanom pa najsi so potem to že izletniki, lesni trgovci ali komedijanti z opicami. **Niti en Italijan ne sme prestopiti v tej zemlji koraka za katerega bi ne vedel pazljivi jugoslovenski nacionalist, ki mora gospodi**

LISTEK.

A. V.:

Dalmatinske poti.

Sedel sem v brzovlaku in pred menoj se je širil ves kras Pokaštelja, tega bisera naše Dalmacije, ki se od dne do dne bolj budi in prehaja iz mračnega komunizma ter meglenega mirotvorstva pod ponosni jugoslovenski prapor Orjune. V istem kupeju je sedel eden poznanih radičevskih poslancev ter živahno oporekal mojim mladostnim nazorom ter razkrival svoje staro separatistično mišljenje.

Jugoslovenstvo mu je neznan pojem in Jugosloveni prosta izmišljotina pokvarjene gospode in batinašev.

Pred menoj pa je ležal Kaštel stari in se ponosno senčil pod okriljem mogočne jugoslovenske trobojnice, ki je klicala preko ozkih obzorij mojega sopotnika — poslanca, da se s svojim krmežljavim voditeljem zelo moti.

Jugoslovenstvo je dejstvo in Jugosloven z Jugoslavijo sta imeni, ki sta nam bili udarjeni v historičnem trenutku. Ni je danes sile v tej nesrečni, a tako lepi zemlji, ki bi zamogla uničiti to ime. Historiji se je mudilo in dobili smo državo, nismo pa še stvorili nacije njenega tipa. Stvoritev tega je naloga nas vseh. Orjuna dela na tem polju naravnost zgledno in če je kje danes že pravih Jugoslovenov. potem so ti v Orjuni.

Voziš se tako z vlakom in vidiš vse te tipe naših plemen in občuduješ lastnosti slehernega izmed njih. Treba bo premišljenega zbiranja in stapljanja vsega, kar je v teh plemenih najboljšega, ustvarjati in graditi i v naprej novi rod, ki že nastaja — rod potence dobrih in plemenitih lastnosti nas vseh.

Govoriči in modruje tak narodni oče, kakor je moj blagi sopotnik. Hoče se mu borbe s tokom časa, in ne vidi, da leži že premagan v jarku, kjer se zbirajo vsi ostanki zadnjega rednega psihološkega odpora plemensko-versko-historičnih običajev in teženj. Ironija usode hoče, da so ti zajarkovci slučajno še danes pri krmilu države, katero hočejo zaploviti v stranske smeri primerne malim ljudem, ki spe v velikem času. Štete pa so jim ure in ni daleč več čas, ko jih bo za vedno odnesel orkan, katerega oznanja preprosti seljak v Kambelovcu s plugom in »orjunaško značko«.

Marjan se bohoti ves v zelenju in mi oznanja, da smo na pragu jugoslovenskega borbenega Splita. ki ni v najtežjih trenutkih pozabil niti za hipna svoje poslanstvo. Vlak drvi mimo Vranjic. kjer vidim v duhu bodočo jugoslovensko glavno luko. Preko presek in tirov hiti proti Splitu, kojega prve hiše zdaj vstajajo vse praznične in osvetljene v žarkem solncu poletnega jutra.

Od tu je zavihral preko zemlje val novega Jugoslovenstva. poln možatosti in odločne volje končati s sramoto, ki je legala nad zemljo ter jo dušila na smrt. Orjuna — pet let že izgovarja milijone ljudi to besedo z veseljem, strahom, spoštovanjem in sovraštvom. Pet let že umirajo z njo na ustnicah mladi in življenja polni mladci ter dokazujejo, da se še dobi v tej zemlji ljudi, ki umirajo brez pomišljanja v korist in dobro celoti — državi.

Da gospod narodni poslanik! Le odmigujte z glavo polno težkih skrbi radi javnih poslov in nesreče naroda. **Orjuna je danes navzlic vsem vašim še tako trdovratnim negacijam, najpopolnejši in najdovršenejši program nacionalne osamosvojitve. prepolen vere v končno zmago dela rok in uma, slonečega na edinstvu in enotnosti vseh brez ozira na partijo, privilegije, prerogative in parazite.** Zato tudi napreduje in se širi sporedno z drugimi jugoslovenskimi borci od dne do dne ter dokazuje, da Jugoslovenstvo samo in edino napreduje ter osvaja. Kar je izvršil Rim z ustvaritvijo svojega človeka, ako sta mogla storiti to Francoz in Američan, čemu bi tega ne zmogli tudi mi? — ki nam gori v srcih vsaj toliko, če ne več ljubezni do rodne grude in danes še ne ujedinjenih bratov?

Molči oče domovine in težke skrbi mu vijejo gube po čelu, da je ves mračen in tegobno otožen, ko podaja nosilcu prtljago, da jo zanese v hotel, kjer bo obdržal konferenco s svojimi pristaši ter jim obetal in lagal, da ga bo sram celo v njegovo ne premalo črno dušo.

Jaz pa sem stisnil bratom z Jadrana roko, čvrsto in orjunaško zvesto, kakor morejo in znajo to le rodni bratje po duhu, delu in krvi. Žuljeva je dlan, ali je poštena, čista in vselej pripravljena pograbiti po orožju za obrambo zemlje in svobode.

(Dalje prihodnjič.)

Prosveta.

Inž. ROGLIČ STANISLAV:

Razmere.

(Dalje.)

Pri Nemcih velja stalno **Drang nach dem Osten und dem Süden.** Ta drang naj bi se izvrševal največ na račun severnih in južnih Slovanov. Sto in stoletna zgodovina nas uči. da so Nemci vedno strmeli za tem. Nemški grofi in škofi so pod pretvezo kulturonostva delali zdražbo med Slovani. naseljevali so svoje mežnarje in biriče v slovanskih krajih. dajali svojim obrtnikom. industrijcem in rudarjem predpravice ter tako s pomočjo križa in meča ponemčevali slovanske dežele. Preganjali so med drugim tudi slovanska blagovestnika sv. Cirila in Metoda.

Tozadevno imajo Poljaki. Čehi in Lužiški Srbi na severu in predvsem Slovenci na jugu zelo občutne izkušnje. Pri nas Slovencih. ki smo zaklenjeni med Romane in Grmane. se je ponemčevanje izvrševalo tekom stoletij od Tur doli

Dne 8. avgusta 1926 razvitje prapora Orjune Hotinja vas.

z zapada dokazati s tem, da je popolnoma upravičen njihov strah pred Orjuno in da ne zahtevajo zaman razpusta te njim tako nevarne organizacije.

Orjunaši! Čuvarji meja, na straže proti vsem in vsakomur, ki hoče izrabiti sedanji nesrečni položaj naše zemlje in naroda za svoje mračne namene in izrabljati lahkovernost onih, ki so sicer prvi poklicani čuvati na mrtvi straži zapadne meje!

Ital. otroški vrtci za slov. deco.

V predvojni dobi in deloma tudi med vojno je vzdrževala družba sv. Cirila in Metoda v Zagrebu in v Ljubljani veliko število otroških vrtcev v Istri, v Trstu, v Gorici in v Krminu. V Trstu samem so obstojali tudi trije mestni slovenski otroški vrtci. Vsi ti vrtci, kakor sploh vse družbine ustanove, so imeli, kakor so to ponovno naglašali tudi Italijani na svojih zborovanjih, samo defenzivni namen, namreč ohraniti slovansko deco svojemu rodu in svojemu jeziku pred navalom in naskokom italijanske raznarodovalne družbe »Lega Nazionale«. Ko je Italija zasedla ozemlje, kjer bivajo izključno ali po ogromni večini Slovenci in Hrvatje, so zaprli in zatrli vse slovanske šolske vrtce. Odpravili so mestne slovenske otroške vrtce v Trstu, prepovedali so zopetno otvoritev zasebnih otroških vrtcev v Istri in na Goriškem. Le v Trstu so po dolgem moledovanju dovolili, da se otvorijo vsaj nekateri otroški vrtci, toda njih število postaja od leta do leta maniše. Kaiti šolska oblast iztakne vedno nove zapreke za zopetno otvoritev slovenskih vrtcev. Letos so poslovali samo trije otroški vrtci v Trstu.

Zato pa je tem bolj bujno delovanje italijanskih otroških vrtcev med slovanskimi otroci. Po poročilih, ki jih prinašajo ravno te dni italijanski listi, v prvi vrsti »Picollo« in tržaško fašistovsko glasilo »Popolo di Trieste«, iz vseh krajev dežele, iz skoro vseh večjih središč od Tolmina dol do istrskih otokov, mora človek skoro verjeti, da slovansko prebivalstvo ne more prehvaliti delo »Lege Nazionale« v njihovem ozemlju. To je visoka pesem raznarodovanja slovanske dece. In to pesem stavljajo v usta ubogemu, tlačenemu slovanskemu kmetu in delavcu. Pesem da izvira iz src »hvaležnega« slovanskega ljudstva. Ali so to vsi dopisnikarji si enkrat vprašali, v koliko odgovarja njih poročilo resnici, ali so enkrat skušali prodreti v srčne tajnosti slovanskega očeta in matere, ki morajo pod pritiskom razmer pošiljati svoje otroke v »prisiljeno raznarodovalnico«? Ali so že kdaj vprašali vse one ugledne domačine, učitelje, duhovnike, župane, trgovce in druge, kako jim je pri srcu, ko prisostvuje takim šolskim prireditvam kakor se vršijo sedaj ob koncu šolskega leta po vsej deželi?

Ogromno je število šolskih vrtcev, ki jih je ustanovila »Lega Nazionale« v povojni dobi v čisto slovanskih krajih. Sedaj se tudi ne sramujejo priznati, da je njih delo zgoli raznarodovalno, da imajo njih ustanove samo ta namen, da odtujujejo slovanske otroke lastnemu jeziku in rodu. S kakšnim vražjim zadoščenjem znajo pripovedovati, kako vsiljujejo njih učitelji nedolžnemu otroku besede, ki jih ne razume, ki so samo kletev in zasramovanje slovanskega jezika in življa, ki jih otrok nezavedno ponavlja tudi izven vrtca, doma in v družbi drugih otrok. In v take vrtce morajo pošiljati svoje otroke starši, ki so količkaj zavisni od Italijanov. Vanje morajo vpisati svoje otroke vsi javni uslužbenci, da niti sodniki se ne smejo odtegniti tej »dolžnosti«. Ubogi invalid, ki dobi borno podporo in vdova po padlem v vojni mora pošiljati v vrtec svojega otroka, ker jim sicer ustavijo izplačevanje podpore. Trgovci in obrtniki morajo dati drugim dober zgled in vpisati v vrtce svoje otroke, drugače jim preti nevarnost, da jim vzamejo koncesijo. »Picollo« in »Popolo« pa znata poročati o navdušenju, s katerim pozdravlja slovansko prebivalstvo ustanovitev italijanskih vrtcev in kako rado pošilja vanje svoje otroke.

Da, postopanje »Lege Nazionale« pri ustanovitvi vrtcev je še bolj preračunjeno in nasilno. Na čelu vse raznarodovalne akcije stoji članica kralijeve družine, in če se je kje slovanski župan obotavljal ugoditi vsem zahtevam »Lege«, tedaj so ga pozvali na pristojno politično oblast, in mu dali razumeti, da ga čaka proces radi razžaljenja članice kraljeve hiše, ako dalje vztraja pri svojem stališču.

Svoječasno se je »Lega Nazionale« omejila predvsem na kraje, kjer je slovanski element mejil na italijanski ali na kraje, kjer ni bila narodna zavest med slovanskim prebivalstvom še dovoli živa. Danes pa smatra te postojanke za svoje in prepušča nadalinje delo občinam in državi. Nevarnost, da bi te občine padle v roke Slovanov, smatrajo za odstranjeno. Poleg tega je državni aparat, ki zasleduje enake raznarodovalne naloge, dovolj močan. Radi tega je prenesla »Lega« svoje torišče daleč od mešanih središč proti meji. Njena svrha je, da prepreži vso mejo z velikim številom vrtcev in zaposlovalnic. Povsod naj se vcepi v dušo slovanskih otrok še v dobi, ko tega ne razume, sovraštvo do slovanskega jezika in do slovanskega rodu. Učitelji ne najdejo dovolj izrazov, da mu kažejo okornost in grdost lastnega jezika, da mu slavijo Dantejev idijom.

Ko pa stopi iz otroškega vrtca, se otroška duša dalje zastruplja. V ljudski šoli ne sliši več besede v materinščini. Učitelj mu pripoveduje v jeziku, ki ga ne razume in ki njegov, o slavi in veličini naroda, ki ni njegov. Glavo se mu napolni z imeni junakov in s čini, ki so mu tuji. Glava je polna tuje slave in tuje zgodovine. Njegova usta ponavljajo prazne besede, ki jih je slišal v šoli, iz njegovega grla doni tudi pesem, ki slavi tuj jezik in tuj narod. Njegovo srce pa ostane in bo ostalo nedotaknjeno. Vsi italijanski učitelji, »Lega Nazionale«, društvo »Dante Alighieri« in njegova visoka zaščitnica so lahko uverjeni, da so vsi njihovi uspehi le površni. V dno duše naše mladine nisso prodrli. Rade volje jim prepuščamo veselje nad javnimi nastopi teh najmlajših, ki ponavljajo pred zbrano množico besede, ki jih ne razumejo in pojejo pesmi, ki ne izvirajo iz njih srca. Prepričani smo, da so ostale njih duše nezastrupljene, da bijejo njih srca ob drugih prilikah drugače, kakor ob takih suženjskih praznikih in da pride morda tudi čas, ko bodo s pridom razumeli vse one zglede iz dobe italijanskega risorgimenta s katerimi jim sedaj polnijo glave.

Iz zgodovine italijanske iredente.

»Picollo della Sera« od pretekle sobote je prinesel po »Resto del Carlino« zanimiv članek o novem pogovoru, ki ga je imel zdravnik Fabrovih kot zastopnik tedanjih italijanskih iredentovcev iz Goriškega z markizom di San Giuliano pred 25 leti, ko je, kakor pravi »Picollo«, naval slovenskega neurja bil največji po vsej Julijski Krajini in ko je prišel v Trstu pri volitvah pred kratkim umrli voditelj tržaških Italijanov Atilio Hortis v ožjo volitev v mestu samem z drjem Otokarjem Rybařem, sedanjim jugoslovenskim poslanikom. Članek je objavil senator Leicht (pura sangue). Glavni izvlečki tega odstavka se glasijo:

»Pred 25 leti je bila vsa Furlanija v velikem vrenju radi odmeva dogodkov onstran Idrija. V Trstu se je bil gigantski boj med Italijani in Slovani in v peti kuriji, kjer so se zbrale ljudske sile, je ostal znani Atilio Hortis v ožji volitvi s Slovencem Rybařem radi 4000 glasov, ki jih je dobil socialist Učekar. Pri končnih volitvah je sicer zmagal Hortis, toda razlika v številu glasov je bila le neznatna in iz tega se je porajala skrb za bodočnost.

V onih letih je bil položaj za nas toliko v Trstu, kolikor na Goriškem skraino težak. Slovanski klini so prodirali iz predmestij v mesta sama, ki so bila do pred kratkim nedotakljive trdnjave italijanstva in najboljši patriotje so bili radi teh grženi v skrbeh in so iskali sredstev, da jih ustavijo. Pred vsem je bilo treba denarja, da se sezidajo šole, da se nakupijo hiše in da se postavijo zadevni Italijani na mesta Slovencev. Toda od kod bi lahko dobili ta sredstva? Na pomoč italijanske vlade v onem času se ni moglo misliti, kajti radi notranjih prepirov, radi ljubosumnosti parlamentarcev, ki so stremeli za portfelji, kakor za najvišjimi cilji svojega političnega delovanja, je bilo nemogoče izvajati tisto stalno in tajno akcijo, ki bi bila umestna v takih okoliščinah. Ali se je morda že zgodilo, da je radi indiskrecije v visokih krogih dobilo avstrijsko poslaništvo direkten dokaz o podporah, ki jih je svoječasno dala italijanska vlada iredentom.

Bila je res »Dante Aligheri« in veliko je delala, pametno in previdno, ampak za marsikoga je tajnost, s kakimi pičlimi sredstvi je razpolagala, kako težka in sterilna je bila njena propaganda v onih tako težkih časih.

Tedaj se je pojavil v Viomu markeze di San Giuliano ... Bivši minister, ki sem ga spoznal nekaj let prej v Rimu, mi je opisal svoje potovanje, ki ga je napravil po večini incognito po Albaniji Črni gori in Dalmaciji in mi je omenjal marsikatero beležko, ki si jo je napravil po pogovorih z voditelji in mnogokrat tudi po pogovorih s preprostimi ljudmi in kmeti ...

Bivši minister je bil zadovoljen, da mu poda kdo z Goriškega potrebna pojasnila o naših rojakih onstran Idrije, toda želje, da bi bila ta oseba sicer dobro informirana, nikakor pa ena izmed volilnih osebnosti ... in izbira je padla na zdravnika Fabrovicha iz Krmina, ki je bil rodom Dalmatinec. Po mnogih vprašanjih je bivši minister vprašal Fabrovicha, ali misli, da bodo Italijani lahko še štiri leta ali pet let ohranili postojanke, ne da bi izgubili tal, na kar je Fabrovich odgovoril v pozitivnem smislu. Ali je mislil markiz, da postane v onem času zopet zunanji minister in da doseže od Avstrije zagotovila, da bo bolje postopalo z Italijani, ki so ji bili podvrženi, kakor je to pozneje skušal doseči minister Tittoni v svojem pogovoru s grofom Aerentallom leta 1910.? Ali je mislil na kako večje gibanje? Naravna rezerviranost velikega italijanskega diplomata me sili do tega da smatram prvo za boli verjetno: razume se pa, da so te besede zadostovale, da spravijo kvišku naša srca.

Kad zapljuskuju izvještačeni talasi na Jadranskom moru i kad kapljice tih talasa dopiru do obale posijane našim kostima i orošene našom krvlju kad ti izvještačeni talasi dopiru do nas noseći izvjesnu ideju, izvjesne uzvike potrebe za konsolidaciju unutrašnjeg stanja neka se ti talasi vrate onamo, odakle su upućeni i neka kažu, da su baš u Zagreb došli iz Bitolja, iz Struge, Ohrida Strumice sa Timoka i Beograda i cijele zemlje, da kažu bratu Hrvatu, da nisu samo njegova pluća u opasnosti nego su to pluća i krila cijele naše nacije. I kada zaboli na jednoj strani i kad jedna najmanja zvrčka udari u ponos naše nacije neka znadu svi prijatelji i neprijatelji, da boli i onoga na Timoku i na Bregalnici, kao i onoga na moru. Neka znadu drugovi iz ovih krajeva, niti su sami niti će biti sami, niti treba da nas zovu, jer mi znamo sami, da dođemo. Ne mislim da demonstriramo niti da vodimo politiku, jer kad smo u uniformi imamo samo jednu politiku: politiku državnog i narodnog jedinstva i čuvanje cjeline naše nacije.

Računski stroji.
THE REX CO., Ljubljana.

Dopisi.

Na naslov urednika Marburger Zeitung. Naslovljeno uredništvo naprošamo, da nam pojasni, od kedaj se imenuje hribček nad Mariborom (imenovan Kalvarija) Deutscher Kalvarienberg.

Nadalje opažamo, da rabi uredništvo dosledno krajevno ime Brunndorf, ki izvira najbrže iz pranemških virov in ki se imenuje po naše **Studenci.**

Pričakujemo nekoliko več lojalnosti!

Katolischer Bildungsverein Tezno bi se pravzaprav moralo imenovati naše izobraževalno društvo na Teznu. To smo imeli priliko opazovati posebno o priliki njegove veselice dne 12. julija.

Orjuna je obiskala te izobraževalce ob pozni uri, ko na obisk nihče ni bil pripravljen. Prišla je nepričakovano, da se pravilno izrazimo v pravi nemški kaos, kjer je bilo potrebno ustvariti red.

Takoj po prihodu Orjune se je dvignil naš dragi Podlipnik, mislili smo, da nam bo kaj povedal, toda on se je samo oblekel in jo odkuril. Podlipnik jo navadno odkuri vedno ko zagleda Orjuno!

V društvu izobraženih se udejstvujejo sami eksemplarji svetovnega slovesa, kateri kažejo tudi izven »uradnih ur« svojo izobraževalno barvo.

Hčerka g. Alojzija Kovačiča, pekovskega mojstra in predsednika Izobraževalnega društva kriči javno na cesti: »Deutschland über alles«.

Dijaki korakajo za praporom učiteljiščnika Vrtačnika, bodočega narodnega pijonirja, kateri se drži dobesedno reka: Spreche nur deutsch! Priporočamo ga pristojni šolski oblasti.

In h koncu: čujte in strmite!

V tem izobraževalnem krogu sta se znašla v bratskem objemu dva stara prijatelja Podlipnik-Močivnik. Prvi je posodil deske, drugi je zavzel mesto pevovodje.

Srbohrvati in Slovenci so en narod in bodo i v bodoče morali ostati edinstveni narod. O tem ni diskusije! Samo na tej osnovi se morajo graditi osnutki celokupnega državnega, družabnega in privatnega življenja. Dogma o našem edinstvu je neodložljiva zahteva razvoja in obstanka slehernega dela našega naroda.

proti Adrijanskemu morju. Brez dvoma zaznamujejo Nemci tozadevno precejšnje uspehe. V zgornji dravski in murski dolini se govori danes skoro izključno v nemškem jeziku, čeravno so krajevna imena slovanskega izvora.

Zelo važna je stoletna zgodovina in nič manj važna ni trpka sedanjost.

Če pogledamo na Koroško, vidimo da divja danes tam hudo preganjanje Slovenstva. Duhovna, sodna, politična, prometna in tudi druge oblasti so v rokah Nemcev. Slovenci, ki tvorijo po zadnjem ljudskem štetju pred svetovno vojno dobro tretjino vsega prebivalstva, nimajo kot Slovenci dostopa v te uprave. Prvi protislovanski jez je ustanovljen že s tem, da nimajo na zemlji, katero že stoletja posedujejo niti potrebnih ljudskih šol, kaj šele srednjih obrtnih in drugih šol. S tem je zadan napredku Slovencev na Koroškem hud udarec in tako so za Nemce ustvarjene ugodne razmere. Prav povsod se čuti, da veja na Koroškem v Avstriji, kjer je priključitveno gibanje zelo močno, več ali manj odkrita parola: **hinaus mit den Windischen.** Tem narodnim razmeram na Koroškem so precej slične razmere v Primorju. Tu veja v istem smislu danes parola: fora i Schiavi.

Na Koroškem kot v Primorju se hoče ustvariti od strani Nemcev odnosno Italijanov ugodno razmerje za njihove imperialistične težnje na račun Slovanov. Cerkve, šole, državni in drugi uradi, industrija, obrt, promet itd., vse vpregajo v dosego svojih ciljev.

Mi, državljani kraljevine Jugoslavije se pač ne moremo državnopravno vtikati v razmere drugih držav, čeprav uživamo gotovo zaščito, če se vanje napotimo. Imamo pa prvomestno pravico, da si ustvarjamo v lastni državi take razmere, kakršne so za nas prav. Širša svetska zgodovina in podrobne stoletne izkušnje v naši ožji domovini nam dajejo pravi poduk kako in kaj imamo ravnati da si obdržimo in izpopolnimo našo prvobitno narodno in državno samostojnost. Vedeti moramo, da so nemški škofi in grofi z vsemi svojimi močmi silili proti vzhodu in jugu, da so na najrazličnejše načine preganjali naše kralje, kneze in škofe. S todobnimi sredstvi so prodirali v slovanske kraje, širili oblast in dohodke iz teh krajev prenašali v nemške gradove, samostane in mesto tako da se je tam moglo razvijati šolstvo, obrt, industrija in vse drugo, kar je nemški narod potreboval za svoj obstanek in napredek. Potem ko je slovenska zemlja obubožala, pa so naseljevali svoje ljudi, domačine pa z vsemi mogočimi pritiski ponemčevali.

Pri nas, v naši narodni jugoslovenski državi, je razveseljivo dejstvo in more se govoriti tudi o neki garanciji narodne samostojnosti, če se v naših tisočerih božjih hramih oznanja verski nauk v našem narodno-državnem jeziku in da se obenem tudi povdarja, da ima Bog vse ljudi enako rad. Drugo zadovoljstvo se izcimi, če se ve, da se ljudje v sodnijah v našem državnem jeziku pravdajo in da v istem sodniki izrekajo pravomočne sodbe. Vse to in še marsikaj drugega je zelo koristno za pravilni razvoj razmer, ki naj bodo za nas ugodne.

Mani razveseljivo pa je obstoječe stanje v našem narodnem gospodarstvu: osobito v veleposestvih, veleindustriji, industriji in obrti ter od teh najbolj odvisnega prometa, kjer so razmere za nas boli težavne. Težavne so zavoljo tega, ker ustvarjajo iste v veliki množini tujerodci, ki imajo v prvi vrsti svoj osebni dobrobit pred očmi, kateri dobrobit je v mnogih slučajih močno vezan z dobrobitom tistih ljudi, ki ustvarjajo **Drang nach dem Orient und zur Adria.** Kaj lahko si je misliti, da pri nas merodajni tujerodni faktorji delajo take razmere, ki naravno ne morejo biti za naš narod prikladne, če že niso sovražne. Če pogledamo veleposestva v raznih krajih, Trbovlje, Jesenice, železnico itd., vidimo pač povsod nekake plačane **Windischgrätzove dragonarje ki so slični bivšim Bachovim huzarjem.**

Na tem gospodarskem polju v naših krajih se predvsem Nemci zelo radi šopirijo in govore tako nekako: **Die windischen Kristen und Theologen sollen nur streiten um die Mohorjeva und Vodnikova družba, auch sollen die Windischen diese družben haben wir aber halten den Großgrundbesitz, Industrie, Bergwerke Handel und Transport vor wie nach in unseren Händen. Unterstützen wir nur den internationalen Komunismus, Sozialismus, Klerikalismus, Koruption usw. alle internationale Tendenzen, mit dem ist sodann unserer gemeinsamen deutschen Sache in Jugoslawien in großen Zügen schon gedient.**

Tako nekako se da mentaliteto nemštva na Balkanu s kratkimi besedami opisati. Žalostno ali vendar ne obupno je pa pri tej stvari to, da marsikateri našinci — merodajni faktorji zelo dosti, vsaj navidezno, verjamejo avtoritativnim izjavam tujerodnih vsiljivcev: kot višek idealnosti smatrajo njihove goljufive formalne poklone kot se je to delalo n. pr. zadnja leta v caristični Rusiji in v stari Srbiji tik pred letom 1903. Ti merodajni faktorji, ki so po večini juridične in theološke izobrazbe, brez krvave preteklosti in ki niso od stroke, verjamejo nedokazanim avtoritativnim izjavam tujerodcev, izjave našinskih strokovnjakov pa puščajo v nemar, jih včasih zametujejo zafrkavajo in podcenjujejo, spregledujejo in tako delajo, morda nevede, ugoden veter za tiste, ki tvorijo bistveni del Dranga nach dem Orient und zur Adria. Hote ali nehote podpirajo s tem tudi raznarodovalno delo onkraj državnih meja. Da se z upošte-

Naš pokret.

Ljubljanska oblast.

Odlikovanje zaslužnih četnikov ljubljanske oblasti pripravlja Oblastni odbor na podlagi sklepa seje Glavnega odbora v Ljubljani, da poda primerno priznanje delu in disciplini pravih četnikov.

Orjuna Šiška poziva svoje članstvo na sestanek, ki se vrši v soboto dne 24. t. m. ob 20. uri pri br. Štepicu. Dnevni red: 1. Soudeležba pri odkritju spomenika kralja Petra dne 1. avgusta v Kranju. 2. Slučajnosti.

Orjuna Št. Jakob-Krakovo-Trnovo poziva celokupno članstvo na sestanek dne 24. t. m., v soboto zvečer ob 8. uri v salonu pri »Lozarju«. Pridite vsi, vrlo važno! Zdravo!

Brate tajnike organizacij ponovno opozarjamo, da nam nemudoma sporoče naslove krajev na črnih trakovih, katere nosijo njihovi trakovi. Kdor tega ne bo izvršil, ga objavimo imenoma v »Orjuni« kot posle nemarno opravljajočega funkcionarja. **Oblastni tajnik.**

Parastos za padlim bratom podpredsednikom Orjune Bitoli. Hadži Popovićem se vrši v nedeljo, dne 25. t. m. v Splitu in se ga bo udeležil celokupni Direktorij s predsednikom br. dr. L. Leontićem in br. Velikim čelnikom Markom Kranjcem, ki se mudi že dalje časa v Dalmaciji.

Vse organizacije v ljubljanski oblasti opozarjamo, da pripravijo vse potrebno za bližnje sestanke celokupnega članstva, katerih se bodo udeležili bratje delegati Oblastnega odbora Ljubljane.

Brat oblastni čelnik Frace Kobentar je podal po dveletnem opravljanju te funkcije svojo ostavko in ga i zamenjuje do nadaljnjih odredb br. batalionski komandant Pavel Potokar.

Vse članstvo ljubljanskih organizacij opozarjamo, da se vrše v nedeljo dne 25. t. m. ob 9. uri redovne vežbe. Iste priporočamo posebno članstvu, ki se bo **udeležilo odkritja spomenika kralju Osvoboditelju v Kranju.** Vežbe se vrše na dvorišču bivše Šentpeterske vojašnice.

Razvitje prapora aktivne Orjune Trogir se vrši v nedeljo, dne 25. t. m. in mu bo prisostvoval med drugim tudi br. Veliki čelnik Marko. Trogir je zadnja naša postojanka v Pokaštelju, kjer se je tako sijajno učvrstila Orjuna največ po zaslugi br. Žica, oblastnega čelnika. Poleg tega razvitja pa se pripravlja še novo v Primoštenu in Tiesnu, kjer deluje zadnje čase Orjuna z velikim uspehom.

Mariborska oblast.

Mestna organizacija Orjuna Maribor ima v soboto, dne 24. t. m. ob 20. uri (8. uri zvečer) v mali zgornji dvorani Narodnega doma važen članski sestanek. Udeležba obvezna. Odbor.

Dne 25. julija t. l. se vrši ob 10. uri predpoldne v mali dvorani Narodnega doma v Mariboru redni občni zbor Tiskovne založbe r. z. z o. z. v Mariboru z običajnim dnevnim redom. Na dopisnicah, ki so poslane članom, je izostala ura začetka občnega zbora. S tem popravljamo to pomanjkljivost, kar naj vzamejo člani na znanje. Predsednik.

Središče ob Dravi. Tukajšnja organizacija Orjune, ki je bila ustanovljena šele pred pičlim letom, šteje danes razmeroma veliko število članov, izmed teh skoraj same akcijonaše, kar je vsekakor lep začetek ako se pomisli, da je bilo ljudstvo našemu pokretu vse prej kakor naklonjeno. Edino središki Sokol dela pri tem častno iziemo, s tem, da podpira in deluje roko v roki z tukajšnjo Orjuno ter daje isti brezplačno na razpolago svoj prekrasni Sokolski dom. Za želeti bi bilo, da tudi bratske organizacije posnemajo to harmonično delo dveh naših največjih nacionalnih društev, kajti le sloga vodi do končnega cilja — zmage. Med brati vlada prav Orjunaška, izredna požrtvovalnost in disciplina, pri polni sleherni sestanek in sleherno vežbo, ki se vrši izmenično vsakih 14 dni.

Črečani v Medjimurju. V nedeljo, dne 18. t. m. nas je posetil brat Jurica Zadravec, ki nas je ena krano uspelem informativnem sestanku snznanil z idejo in cilji Orjune. Po informativnem sestanku je ustanovil brat govornik poverjeništvo Orjune v našem kraju, h kateremu je pristopilo takoj v akcijsko sekcijo 17 naših najuglednejših mož, ki so izvolili brata **Josipa Horvata iz Črečan** za poverjenika. S tem, da se je ustanovila v tem nekdaj Radićevsko separatističnem žrelu Orjuna, je omogočen razcvit Jugoslovenstva v jugozapadnem delu Medjimurja.

Kronika.

Jugosloveni! Jugoslovenke! Zavedajte se vedno, da visi nad našimi glavami Damoklejev meč nettunskih konvencij, ki so v bistvu položitev najsigurnejšemu temelju

---

vanih nedokazanih avtoritativnih izjav dela neugodne razmere za nas v naši narodni državi je samoobsebi umevno.

Izredno težavno stališče, katerega ima peščica narodno zavednih in delujočih strokovnjakov, vzpričo izigravanja istih napram protežiranim in dobro plačanim tujerodnim strokovnjakom, ustvarja pri nas pač razmere carske Rusije in pa predmajske Srbije. Internacionalna poštenost, formalitete, poklonj, uslužnosti itd. ustvarjajo razne neugodne gospodarske in narodne krize, ki se bodo lahko, če se pomnože, zelo muhovito udeistvile v našem narodnem in državnem življenju. **Nekaj takih narodno-gospodarskih napak kot je n. pr. način povečanja ljubljanske mestne elektrarne način redukcije delavstva in uradništva pri trboveljskem premogokopu, način upravljanja prometnih sredstev itd. zna imeti za naš narod občutno hude posledice.**

Naši merodajni faktorji naj nikar ne mislijo, da so bančne blagajne in tresorji vse in da se da z vsebino teh vse in vselej obvladati. Mislijo naj tudi n. pr. na žalostno usodo Rusov-emigrantov, od katerih je marsikdo bil posestnik močnih blagajn in tresorjev. Mislijo naj tudi na to, da taka usoda tudi še ni najhujša, da more biti usoda še kruteiša.

Da onemogočimo ustvaritev za nas neugodnih razmer, naj se razlega pri nas kot protiutež nemškemu »**Hinaus mit den Windischen**« in italijanskemu **fora i scavi, ven s tujerodci.**

za bližnjo vojno z Italijo. Namesto miru nam nudi Rim večno nepriiatelstvo in nemir, dokler ne bo podlegel on ali mi, ki smo danes samo še objekt računov kolonizatorjev in eksploaterjev. **In mi vse to mirno trpimo!**

Zlata mladina. Beograjska šimi mladina je zadnje čase po svojih delih, ki so povsem divergentna z onimi prednikov padlih za osvobojenje, zelo zaslovela. Materielno dobro situirana in osigurana pred vsemi življenskimi neprijetnostmi živi samo športu in modi ter širokogrudno troši novce, katere ji dobavljajo njeni skrbni starši na najrazličnejše načine. Uživa pa seveda zbog raznih rodbinskih vez tudi še nemalo podporo vlade, ki ob vsaki priliki izkazuje svoje posebne simpatije za vrlo beograjsko omladino. Tako skrbi tudi za uspešno financiranje najrazličnejših ekskurzij beograjskih študentov napram katerim je zelo radodarna. S tovrstno podporo je odšla v Italijo — deželo lepih umetnosti tudi skupina slušateljev **beograjske arhitektonične šole** pod vodstvom nekih svojih profesorjev, da si ogleda tamošnje znamenite zgradbe. Najdalje so se zadržali v Rimu, kjer so se mudili celih 14 dni. Namesto da bi to veliko razdobje uporabili za ogledovanje Rima, pa so štirj dni moledovali okoli raznih fašistovskih tajnikov s prošnjo, da jim izposlujejo milostno avdijenco pri demonu naše nacije. Končno jim je bila izkazana ta velika milost, da jih je sprejel veliki Mussolini z gesto, s katero so sprejemali včasih cezarji suženiske narode. Oblečen v jahalne hlače in s pasjim bičem v roki je govoril nato železni mož nove Italije svoj govor in izrekel potomcem kumanovskih in kajmakčalanskih junakov veliko modrost, da morajo vsi sosedje živeti z Italijo v miru, če hočejo napredovati.

Nato so bili slovesno fotografirani z on. Mussolinijem, katero sliko so vsi blaženi prinesli v Beograd, da pokažejo narodu, kako njegovi bodoči »voditelji« kleče pred pasjim bičem črnosrajčniškega konkvistadora. **Tužna bo usoda naroda, ki bo imel za voditelje tako mladino sramote in ponižanja, katerega se pa bo moral otresti, makar da se odreče tej mladini šimi in charlestona.**

»Druga sila«, ki ni dovolila vladi razpusta nacionalistične Orjune, je silno ozlovoljila zelene generale, da ogorčeno kokodajsajo po svojem zelenem megdanu. Nas to njihovo razburjenje prav nič ne vznemirja. Še mani pa po naših točnih informacijah skrivnostno »drugo silo«, ki se navzlic vsemu sedanjemu uradno overovljenemu in z vsemi sporazumi potrjenemu položaju prav dobro zaveda, kje so njeni pravi in resnični prijatelji, ki so pripravljeni prijateljstvo i z največjimi žrtvami potrditi. **Se bo že potreba privaditi eksmoskalom na to, da niso njihova mirotvorna in republikansko pristrižena in socialistično avtonomistično gojena drevesa zrastla do neba in da so še tudi zanje škarje, sekire in žage na razpolago!**

Švabčariti so pričele zadnje čase zopet neke poznane ljubljanske mlade damice, kojih očetje zavzemajo v državnih službah nadvse visoke položaje. Sicer bi človeka s svojo polomljeno nemščino in narejenimi manirami te frklice samo zabavale, da ga ne prime jeza, ko se spomni dejstva, da za Karavankami ne sme stotisoč našega rodu niti slovensko moliti. Zato je bila tudi povsem na mestu lekcija eni izmed teh trapilk jezika pesnikov in mislecev, ki je pred nedavnim s kavalirjem zajedno imela priliko občutiti, da so časi, ko so **»boljše ljubljanske frajle«** govorile na ulici nemško, že davno minuli!

Hinavci. Dočim je poleg dela dunajskega časopisja skoro vse italijansko časopisje prineslo najalarmantneiše vesti o poplavah v naši kraljevini ter pri tem zlobno aludiralo na bližnji padec dinarja in popolni derout jugoslovenske privrede, pa je smatral zgovorni Benito primernim izraziti svoje simpatije poplavljenim. **Kakor smo Jugoslovani hvaležni vsakomur za sleherno dobro besedo, tako pa najsvečaneiše zavračamo navzlic oficielnim zahvalam to krvavo norčevanje iz naše bede od onega človeka ki ima samo eno željo utopiti naš rod in našo zemljo ne v bujici poplav nego v rekah prelite naše krvi.** Italijani si lahko v bodoče prihranijo tovrstne izkaze sočutja zase in njih vrednim.

Srnaovci so kot plemenska desnoradikalska organizacija po svojih delih prav dobro poznani. Navzlic temu pa se gotovi krogi v delu radikalije trudijo z vsemi sredstvi, da bi to razpadajočo organizacijo ohranili in podprli. V ta namen se poslužujejo tudi imena prestolonaslednika Petra, uradnih organov in celo vojske, ki jo umešavajo v to čisto partizansko in plemensko bojno organizacijo. Proti temu je smatral primernim odločno protestirati i šef SDS Pribičević, ki je ta dejstva pošteno ožigosal. Mi pa se z naše strani obračamo na ta sramotni slučaj samo s konstatacijo, da se napram Orjuni ni nikdar postopalo tako kulantno in da si je morala ta vedno sama brez pomoči kogarkoli priboriti oni položaj, katerega danes uživa. Morda vidijo drugače položaj samo doktorji nazadnjaštva okoli »Slovenca«, ki so smatrali nujnim modrovati nekaj o pomoči Orjuni s strani vlade in drugih činiteljev ter istovetiti plemenski Srnao z obče jugoslovensko Orjuno, ki ima posejane svoje tajne in javne organizacije od Celovca pa do Lerina in od Brd pa do Rabe.

Optimizem. Svetozar Pribičević je imel v nedeljo 18. t. m. svoj 100 impozantni manifestacijski zbor v Glini, ki je izpadel povsem primerno in dostojno njegovi neumornosti. Na tem zboru je izrekel tezo, da pričakuje v volitvah rešitev sedanje krize in zahteval razpis istih. Mi pa smo mnenja, da je voditelj SDS v tem pogledu preveč optimist in da ne bo navzlic vsem njegovim res velikanskim naporom in agitaciji uspelo izvojevati ideji narodnega in državnega edinstva zmage z gumijevimi kroglicami, **nego da bo potreba poseči za dosego tega cilja po nožu in z njim obraniti in upoštevati idejo Jugoslovenstva.**

Centralizacija nabav ministrstva saobračaja povzroča upravičeno silno nevoljo med našimi privredniki, katerim bo odslej spričo poznanih manir onemogočeno vsako konkuriranje z beograjsko čaršijo. Izgovarjanje na fiskalne državne interese v tem slučaju prav nič ne drži, ker je že stara stvar, da so vedno v Beogradu vse po čaršiji izvedene liferacije najdražje za državo, kjer so ti ljudje **»z dobrimi zvezami doma«.** Cenimo Beograd in mu od srca privoščimo vse pogoje za kar najlepši razvoj. Vendar pa se ne moremo njemu na ljubo popolnoma odreči samim sebi in mirno dovoliti, da bi mi plačevali samo davke, dočim bi se vse trgovsko poslovanje koncentriralo v rokah par beograjskih trgovskih familij, ki imajo že danes toliko, da ne vedo, kam s svojim zaradenim denarjem!

Bratje Italijani. Ninčićeva prijateljska italofilska politika poganja vedno lepše sadove med našim diplomatskim korom, ki se trudi na vse mogoče načine, da bi s pasjo ponižnostjo napram veliki zaveznici prekosila svojega mojstra. Tako je na Vidovdan dunajski generalni konzul in eshaesist g. Bajić v spominskem govoru proslavljal tudi italijansko pieteto do mrtvih in govoril o **»bratih Italijanih«.** Daleč smo že priromali z našo neodvisnostjo in suvereniteto. Doslej smo se morali boriti z italijanskimi konzularnimi zastopniki, ki so pozabljali na svoje mednarodne naloge ter se pričeli spuščati v delo za širjenje italijanstva v naših zemljah. **Sedaj pa bo potreba pričeti s to borbo že tudi pri naših zastopnikih, ki se tako temeljito pripravljajo na oni dan, ko se bodo karte s katerimi igra danes jugoslovenski Chamberlain popolnoma odkrile.**

Uverjeni pa naj le bodo že danes, da igrajo pogrešeno in da bodo nesramno grdo pogoreli pri vsej svoji razumnosti in poučenosti, **ker Mussolini in Ninčić obračata, narod pa bo obrnil.**

Dr. Ninčić se rad ponaša s tem, da se njegova politika povsem skla da z ono dr. Beneša. Radovedni smo, če se »slaže potpuno« tudi to pot, ko je veliki češki zunanji minister povedal možu na Monte Citoriju, da nima nihče pravice vtikati se v notranje zadeve drugih držav, najmanj pa on. Mussolini. Po njegovih objavah in molku k težkim obtožbam, da mirno prepušča najgorostasneiša kršenja naše suverenitete od strani Italije, sodimo, da se tokrat ne bo strinjal z dr. Benešem in da bo to svoje odvojeno mišljenje gotovo tudi zopet s kakim novim uslužnim aktom napram Italiji potrdil.

Verujemo pa v tok časa, ki bo tudi pri jugoslovenskem Chamberlainu prej ali slej dokazal globočino izreka velikega Wilsona: **»da morajo slediti državniki splošni misli, ki je med narodom ali pa bodo zlomljeni!«**

Živel kralj! Polovica Vojvodine je pod vodo in klici na pomoč segajo iz žitnice naše zemlje preko cele države. Vse kar ima količkaj smisla za narod in ogrožene sodržavljane je planilo na noge, da pomore po svojih močeh ogroženi Vojvodini. Med njimi pa je prvi poleg narodne vojske **naš kralj, ki je pokazal s tem zopet znova, da je prežet globokega čustva za trpeči bedni narod.**

Gospodarstvo.

»Ljubljana v jeseni«. Tako se bo imenovala velika pokrajinska razstava, ki jo priredi letos od 4. do 13. septembra Uprava Ljubljanskega velesejma pod pokroviteljstvom Nj. Vel. Kralja Aleksandra. Prireditev bo obsegala sledeče razstave: avtomobilsko, motorjev, koles in potrebščin; radio; higijeno; slovensko upodabljajočo umetnost; razstavo psov in konj; vrtnarstvo; kmetijstvo; kmetijska razstava bo obsegala vse panoge našega agrar. gospodarstva.

Letošnji velesejem se je sicer vršil v času, ki je bil zelo srečno izbran. Vendar imamo dovolj tvrdk, ki jim je jesenski termin bolj primeren. Na izrecno željo takih tvrdk bo prireditvi priključena tudi razstava onih tvrdk, ki pridejo v poštev za jesensko in zimsko sezono. Te dni bodo tvrdke prejele tozadevne tiskovine. Kateri tvrdki slučajno ne bi bile poslane, naj jih zahtevajo od uprave velesejma.

Še nepatentirani novi izumi razstavljeni na tej Pokrajinski razstavi, uživajo pravo prvenstva v smislu §§ 90, 107 in 115 zak. o zaščiti industrijske svojine. Za razstavljalce in obiskovalce so že dosežene iste prevozne ugodnosti, ki so veljale tudi za letošnji velesejem.

Italijanska setev kaže po poznani žitni bitki tako dobro da bo zadostoval pridelek za devet mesecev in da bo potreba uvoziti žita samo še za tri mesece. Pri nas pa uničujejo poplave povzročene po nemarnosti odgovornih faktorjev najplodoviteiše predele naše zemlje in izpreminjajo žitnico srednje Evrope v mlakužasto barje. Pri vsem tem ni nikakih izgledov, da bi bilo vsaj čez čas bolje, nego drevi vse nazaj v revščino in bedo.

ZRNA.

20. julija je bila 60-letnica bitke pri Visu, v kateri so zmagoviti italijanski mornarji popolnoma potolkli avstrijsko brodovje, ujeli admirala Tegetthofa in zavzeli še sedaj neodrešeni Vis z dobršnim delom Dalmacije. Spričo preobilice tovrstnih in še slavnejših zmag ni smatrala sedaj Italija primerno proslaviti to slavno obletnico neprekosljivega heroizma njene mornarice in je molče pretrobentala ta datum plavajoča v večni glorioli zmage pri Vitoriu Venettu in Caporetu, kjer si je zvila vojska herojev nevenljive lavorove vence, **katere jim zavida ves svet.**

Italijani bodo morali jesti odslej samo črni kruh, ki se po barvi tako lepo prilega sedanjemu režimu. Pripravlja pa se že tudi nova naredba po kateri bo dovoljeno v deželi makaronov in polente beliti samo s preizkušenim ricinusovim oljem, ki bo prečistil in reformiral povsem vse Italijane.

Jugoslovenskemu klubu sporočamo, da ima tovarna Westen na razpolago 40.000 čelad po 40 Din komad, ki jih z velikim veseljem proda. Ker se gospodje poslanci zanimajo zelo za provenijenco čelad, jim priporočamo gorenjo firmo ki je zalagala tudi bivšo avstrijsko vojsko. Nakup bi bil skoro potreben, ker je mogoče, da bodo te čelade še zelo dobro služile pri agitaciji vsegavedne SLS po orjunaški Sloveniji.

Lepa obsodba. Na podlagi Bachovega patenta je bilo pretekli teden obsojenih deset delavcev, ker so stavili poleg hrvatske i srbsko zastavo v Gružu.

Težko onom narodu koji svojoj aviatici i mornarici danas ne pridaje značaj i važnost koje imaju. Težko onom narodu koji aviatici i mornarici ne daje blagovremeno sva potrebita sredstva, da se organizuje, da uzmogne u danom momentu vladati svojim morem i svojim nebom.

Vojni min. Trifunović.

Možno je, da so nekatera mila dobra.
Boljše, kakor Schichi-ovo ni niti eno,
Najboljše je edino:
Schichtovo milo
znamka „Jelen".

Kupujte le najboljše milo!
Pri uporabi se izkaže, da je
najcenejše.
Bodite previdni, ako Vam ponujajo druga
mila kot „ravno tako dobra, kakor
Schichtovo".
Za najboljšo kakovost jamčita le ime
SCHICHT in znamka „JELEN".

Kakor je delala že Vaša stara mati, bilo je pravilno.

Kuhala je svojo kavo samo s

Pravim Franckovim kavnim pridatkom.

Ta je danes še vedno tako fin kakor izvrsten pridatek k zrnati in žitni kavi ter bo to tudi zmeraj ostal.

VARSTVENA ZNAMKA.

Naša gospodarska politika.

Jugosloveni imamo smisel za občudovanje dobrin in naprav drugih narodov na gospodarskem in socialnem polju. S pozornostjo opazujemo napredovanje vseh sosednih držav, ki delajo z vsemi silami za čim večjo izpopolnitev privrednega ustroja, kateri postaja že uprav sistem neprestanega napredovanja in pretvarjanja zemlje v pravi raj za vsakogar, ki hoče delati.

Pri tem opazovanju se nametne človeku nehote vprašanje, kako je z nami in zakaj je naša zemlja tako zaostala za vsemi temi sosedami, ki gledajo na nas samo kot na gospodarsko podrejeno državo. **Gospodarski naravni položaj Jugoslavije je dovolj poznan. Saj je Jugoslavija poleg Turkestana najžitorodnejša pokrajina sveta, prebogata na nepreštetih trumah živine, pokrita z vinogradi, gostimi stoletnimi šumami, z neizčrpljivimi rudninskimi zakladi milijone konjskih sil obsegajočimi vodnimi silami, nad tisoč kilometrov dolgo obalo itd. Skratka, da ima vse predpogoje za stvoritev močne gospodarske sile.**

Navzlic vsemu temu bogastvu strada narod in pada od dne do dne v hujšo bedo in pomanjkanje, ki objema vedno širše sloje in grozi obstoju vsega našega narodnega gospodarstva.

Osem let že delajo stoteri raznoimenski ministri in narodni očetje na izgradnji te naše naravno tako oblagodarjene zemlje. Osem let že uničujejo ti korenine razvoja naše narodne ekonomije s starimi metodami neproduktivne politike ali partizanskega izigravanja, ki stavlja na mesta, kjer je prostora samo za strokovnjake partizanske diletante brez vsakega cilja in strokovne podlage. Prešli smo najrazličnejše faze postopanja v uvozu in izvozu, ter urejevanju valute. Preživeli smo sistematično ubijanje naše industrije, ki prehaja zaporedoma spričo trdoglavosti naših vodilnih mož v tuje roke in kliče do neba po maščevanju nad onimi, ki so prepustili gospodarski razvoj Jugoslavije par sarafom in poročičarjem katerih zasluga je, da je danes naš dinar pod liro, to pred vojno najslabšo valuto. Z nenadkriljeno nemarnostjo smo popolnoma zavozili vprašanje naše konfekcijske industrije, katero tolče danes tuja konkurenca tako, da ji preostaja skoro samo še fuzija z njo. Kruh in meso, naša glavna hrana, katere produciramo mi sami toliko, kakor malokatera evropska država, sta tako draga, da je na naših trgih konkuriral že ameriški farmer s svojimi tovrstnimi produkti. O našem izvozu teh predmetov v sosednje države pa je znano, da je že skoraj povsem prenehal, ker nas tolčejo ostale agrarne zemlje s svojimi konkurenčnimi cenami.

Kaos in brezglavje v krogih upravljajočih naše gospodarstvo je poznano. Kar ukrene eno ministrstvo, to prekliče in uniči drugo z čisto divergentno odredbo. Gospodarske kroge pa se navzlic vsem protestom in konferencam postavlja pred dovršena dejstva, proti katerim običajno ni priziva! Glavna teža milijardnega proračuna pada predvsem na trgovce, industrijalce in obrtnike, ki zopet vale ta bremena na konzumente, **katerim potem država reducira plače.**

Z naštevanjem grehov učinjenih nad našo privredo bi mogli napolniti še cele liste. Iz doslej navedenih dejstev pa je več kakor dokazano, da je naša sedanja gospodarska politika škodljiva in naravnost destruktivna. **Treba jo bo popolnoma premeniti. Baš v tem bo ležala glavna naloga novo nastajajoče grupe, ki hoče olačiti in dvigniti Jugoslavijo, kar bo dosegla edino z rešitvijo gospodarskega problema naše zemlje.**

Osnova tej izpremembi pa bodi načelo eliminiranje politikov iz našega narodnega gospodarstva, ki potrebuje ministre strokovnjake v strokovnih ministrstvih, ne pa ministre politike, ki vse vedo in vse znajo — pa ničesar ne narede.

A. V.

Kupujmo in podpirajmo izvrstno

Kolinsko cikorijo

domači izdelek.

Sportne vesti iz inozemstva. Vsekakor je doživelo moštvo prvaka profesionalne lige Čehoslovaške A. C. Sparta nepričakovano in nepriljetno iznenadenje, ko je na potu v Ameriki odigralo 19. t. m. tekmo v Zlinu s tamošnjim poznanim klubom S. K. Bata (klub nameščencev poznane tovarne obuval). Sparta je nastopila po izločitvi prestarih zvezd v postavi: Kaliba, Šáňa, Červený II., Carvan, Červený I., Fleischmann, Stanček (Horejs), Horejs (Stanček), Moudrý, Poláček, Myclík, Šíma. Po izvanredni igri je zmagal S. K. Bata ta izbrani in reprezentativni team Sparte v razmerju 6 : 4 (4 : 3). Sparte niso mogli rešiti poraza niti poznani finish, niti menjanje postave in nastopanje novih igralcev. Rezultat je upravičen, ker je bila igra S. K. Bata močnejša. Sodnik je bil gosp. Hamele iz Prostejeva.

Ferialno društvo jugoslovenskih učiteljev je po praškem zletu posetilo poznano tovarno obuval Bata. Bilo jih je štirideset in so jih pričakovali nameščenci tovarne jugoslovenske narodnosti, ki so se pobrigali, da so se počutili tega dne učitelji, ki so bili gostje tovarne, kakor v domači hiši.

Tužni glasi.

Iz tržaškega fašizma. Z ustanovitvijo fašistovske milice so bile razpuščene vse prejšnje akcijske čete (squadre di azione). Prejšnji skuadristi so skoro vsi vstopili v vrste milice. Le Trst je tvoril nekako izjemo. Ravno najboli gorki fašisti prve ure, kakor se sami imenujejo, so stali zunaj nove organizacije. Bili so sicer razpuščeni kot čete, v resnici pa so še dalje živeli svoje življenje in so delali tudi precej preglavic oficielni milici in stranki. Sedaj se je pod pritiskom tajnika Riccija posrečilo kapetanu milice Pirelliju potegniti v milico tudi te elemente. Ta rešitev je našla svoje odobrenje tudi na najvišjem mestu v Rimu.

Preganjanje društev. Mladinsko društvo »Vesna« iz Sv. Križa pri Trstu je priredilo v nedeljo 18. t. m. izlet v Tolmin na Krasu. Tam je zapelo pesem-žalostinko na grobu pred kratkim umrlega slovenskega pesnika Srečka Kosovela. To je vzbudilo pozornost milice, ki je obkolila izletnike, vsakega zapisala in izpraševala voditelje. Nato so jih oboroženi s puškami spremljali proti Sežani. Na potu so jih srečali miličarji in karabinerji iz Sežane, ki so bili med tem na to opozorjeni. Zaslišavanje se je ponovilo in častno spremstvo do Sežane so prevzeli sedaj karabinerji in miličarji.

Izgnani časnikar. V soboto je bil izgnan iz Trsta in Italije z opombo, da se ne sme več povrniti, znani časnikar in dopisnik raznih jugoslovenskih listov, jugoslovenski podanik Anton Ekar.

Dopisnik »Edinosti« aretiran. Goriški dopisnik »Edinosti« Albert Rojc se je 13. t. m. zvečer mudil v Trstu in je ostal še pozno zvečer v uredniških prostorih, kjer je imel pogovor z glavnim urednikom. Ko se je vračal iz uredništva, ga je zalotila huda ploha. Poiskal je zavetja pri vratih neke hiše. Varnostnim organom, ki so šli mimo se je moral zdeti skrajno nevaren, kajti prijeli so ga in ga gnali na kvesturo. Kljub temu, da se je legitimiral kot dopisnik »Edinosti« in so ga osebno tudi kot takega spoznali, so ga obdržali vso noč v zaporu in izpustili šele naslednje jutro po daljšem zaslišavanju.

To morate čitati!

Vsa damska in moška garderoba bo zopet kot nova, ako jo daste kemično čistiti in likati samo pri tvrdki

Jos. Reich
LJUBLJANA
Poljanski nasip 4-6.

Poizkusite in presenečeni bodete!

RESTAVRACIJA LJUBLJANSKI DVOR

najmodernejše urejena in oskrbovana. Izborna kuhinja. Najboljša domačain inoz. vina. Pristni teran. Vsak dan morske ribe.

„Spectrum" d. d.
INZ. KOPISTA, DUBSKY IN KRSTIC
tvornica ogledal in brušenega stekla
LJUBLJANA VII.
Medvedova ulica 38. Telefon 755.
Zagreb, Beograd, Osijek.
Središnjica: ZAGREB.
Zrcalno steklo portalno steklo mašinsko steklo 5-6 mm, ogledala, brušena v vseh velikostih in oblikah, kakor tudi brušene prozorne šipe, izbočene plošče, vsteklevanje v med. Fins, navadna ogledala.

Ant. Krisper
LJUBLJANA
Mestni trg 26
ZALOGA
galanterijskega blaga.
Tovarna čevljev

Tretje znižanje cen „PEKO" čevljev

Najfinejši beli platneni prvotno 100·— Din potem 95·— Din **sedaj samo še 75 Din**

Beš v drugih barvah prej 85·— Din **sedaj samo še 75 Din**

Evo cekin!

Poglejte si ga dobro, kako je lep in blesteč zlatnik po 10 frankov! Kupite si še danes

Zlatorog terpentinovo milo

in prepričajte se o njegovi nedosegljivi kakovosti.

Ako Vam je sreča mila, boste našli pri vporabi tudi Vi skriti zaklad

pristni zlatnik po 10 frankov.

GRADBENO PODJETJE
ING. DUKIĆ IN DRUG

LJUBLJANA
Bohoričeva ulica št. 24

Učiteljska tiskarna v Ljubljani je najmodernejše urejena ter izvršuje vsa tiskarniška dela od najpriprostejšega do najmodernejšega. - Tiska šolske, mladinske, leposlovne in znanstvene knjige, ilustrirane knjige v eno- ali večbarvnem tisku. — Brošure v malih in tudi največjih nakladah. Časopise, revije, mlad. liste.

Okusna oprema ilustrir. katalogov, cenikov in reklam. listov. Lastna tvornica šolskih zvezkov.

Šolski zvezki za osnovne in srednje šole
Risanke, dnevniki in beležnice.

Za konzorcij lista »Orjuna« odgovarja Drejče Verbič. Tisk Učiteljske tiskarne; zanjo odgovarja France Štrukelj. Odgovorni urednik: Jože Span.